

Костецький Я.И., Новак Н.Е. УСОВЕРШЕНСТВОВАНИЕ УПРАВЛЕНИЯ И АНАЛИЗА ФИНАНСОВЫХ РЕСУРСОВ АГРАРНЫХ ПРЕДПРИЯТИЙ

Цель. Целью статьи является усовершенствование управления и анализа финансовых ресурсов аграрных предприятий, оценка финансового состояния аграрных предприятий Тернопольской области на основе таких показателей: доходы, расходы, прибыли, убытки; поиск путей рационального развития сельского хозяйства области на перспективу.

Методика исследования. В статье использован логический метод для анализа и обобщения научных теорий относительно формирования финансовых результатов предприятий, статистический – для формирования практических рекомендаций производственной деятельности аграрных предприятий.

Результаты. Определена аддитивная модель результативного показателя – прибыль. Установлено, что при нормальных условиях деятельности аграрных предприятий прибыль от операционной деятельности становится наибольшей частью в составе чистой прибыли предприятия – более 90%, и есть единственным источником формирования чистой прибыли.

Научная новизна. Новизна результатов заключается в обосновании эффективности комплексного анализа финансовых результатов предприятий в рыночных условиях ведения хозяйства; предлагаемой методике факторного анализа прибыли, полученного от основного вида деятельности.

Практическая деятельность. Практическое значение статьи в том, что результаты исследования могут быть использованы аграрными предприятиями для анализа финансовых результатов и резервов увеличения прибыли.

Ключевые слова: прибыль, убыток, финансовые результаты, операционная деятельность, доходы, аграрные предприятия, чистый доход.

УДК 338.45.

Ждек Т.В.,
аспірант**Інститут агроєкології і природокористування НААНУ*

МАТЕМАТИКО-СТАТИСТИЧНИЙ АНАЛІЗ ТА ПРОГНОЗУВАННЯ РІВНЯ ТЕХНІЧНО-ДОСТУПНОГО ЕНЕРГЕТИЧНОГО ПОТЕНЦІАЛУ СОЛОМИ ЗЕРНОВИХ КУЛЬТУР В УКРАЇНІ

Постановка проблеми. На сьогодні у зв'язку із інтенсифікацією аграрного виробництва спостерігається тенденція до збільшення обсягів виробництва рослинницької продукції, зокрема зерна. В той же час відбувається зменшення запасів природних викопних джерел енергетичних ресурсів та зростання їх вартості. В цьому контексті актуальним постає питання визначення енергетичного потенціалу біомаси, в тому числі і з відходів зернових культур – соломи, з метою подальшого використання її для отримання теплової енергії [2].

Аналіз останніх досліджень і публікацій. У зв'язку із загостренням питання енергетичної безпеки держави зростає зацікавленість науковців до питання отримання енергії з соломи сільськогосподарських культур. Значну роль у дослідженні вищезазначеної проблематики здійснили такі вчені як М.Д. Мельничук, В.О. Дубровін, Г.Г. Гелетука [1,8], М.М. Жовнір, В.Г. Здановський [4], В.М. Павліський [7], Я.М. Якубеня, Т.Б. Шумський тощо.

Дослідники П.А. Крайсвітній, М.В. Палій і О.В. Рій вважають, що, оскільки біомаса є побічною продукцією сільського господарства, то можна стверджувати, що з подальшим розвитком інтенсивних технологій у рослинництві чи тваринництві буде назрівати й проблема створення таких технологій, які б дозволили максимально їх використовувати для всебічного задоволення потреб економіки [6]. Проте багато питань ще залишаються недослідженими.

Важливим аспектом цієї проблеми є аналіз та розробка методів прогнозування можливих обсягів її отримання, з метою подальшого планування енергетичного балансу держави.

Постановка завдання. Метою статті є аналіз та прогноз рівня технічно-доступного енергетичного потенціалу соломи зернових культур в Україні.

Виклад основного матеріалу дослідження. Тверде біопаливо, яке включає в себе, зокрема, соломі зернових та зернобобових культур є відновлюваним джерелом енергії. Кількість соломи, яка

* Науковий керівник: Пуцентейло П.Р. – доктор економічних наук, доцент

отримується в сільському господарстві залежить від валових зборів зернових культур, котрі в свою чергу визначаються величиною посівних площ та урожайністю зерна. Зернова продуктивність гектара посівів в значній мірі залежить від погодно-кліматичних умов регіону вирощування. У зв'язку з цим нами було розраховано та проаналізовано технічно-доступний енергетичний потенціал соломи зернових та зернобобових культур.

При здійсненні розрахунків використано «Методику узагальненої оцінки технічно-досяжного енергетичного потенціалу біомаси», яка розроблена науковцями Національного університету біоресурсів і природокористування України, Інституту технічної теплофізики НАН України, Інституту відновлюваної енергетики НАН України [3]. Технічно-досяжний теплоенергетичний потенціал соломи зернових, технічних і круп'яних культур розраховується за формулою:

$$E = \frac{M * K_1 * K_2 * K_3 * Q_n^p \text{ відх}}{Q_n^p \text{ у.п.} * 1000 \text{ кж} / \text{т}}, \text{ т. у.п.} \quad (1)$$

де М – валовий збір зерна;

K_1 - коефіцієнт виходу соломи, що характеризує кількість соломи, яку можна ортимати;

K_2 – коефіцієнт енергетичного використання, що характеризує частину відходів (соломи), яку можливо використати з метою отримання теплової енергії. Приймається рівним 0,25 для всіх видів сільськогосподарських рослин;

K_3 – коефіцієнт технічної досяжності, який характеризує кількість соломи, котра може бути отримана при існуючій технології збирання сільськогосподарських культур, може бути прийнятий рівним 0,8;

$Q_n^p \text{ відх}$ – теплота згоряння соломи сільськогосподарських культур, МДж/кг;

Q_n^p – теплота згоряння умовного палива – 29,3 МДж/кг.

На основі даних про валові збори зернових та зернобобових культур [9] нами встановлено, що енергетичний потенціал соломи зернових та зернобобових культур в Україні в середньому за 2010-2012 роки становить 5161,84 тис. т. у. п., табл. 1.

Таблиця 1

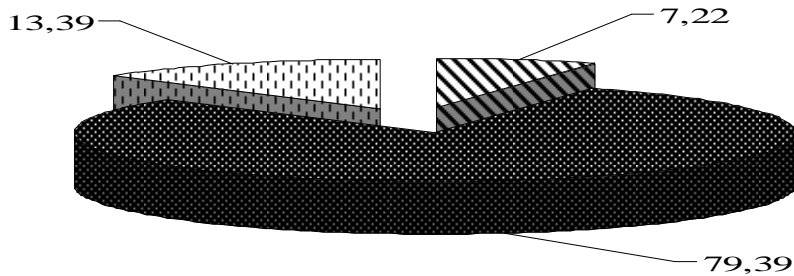
Технічно-доступний енергетичний потенціал соломи в Україні, тис. т. у. п.

Області	Роки				Вирівняність, %
	2010	2011	2012	середнє	
АРК	152,84	210,21	98,89	153,98	63,85
Вінницька	338,74	462,02	394,63	398,46	84,51
Волинська	63,08	81,42	94,64	79,713	80,12
Дніпропетровська	294,90	376,28	169,22	280,13	62,76
Донецька	195,60	248,84	178,84	207,76	82,41
Житомирська	118,33	164,09	184,53	155,65	78,22
Закарпатська	27,85	35,04	35,07	32,65	87,26
Запорізька	207,45	238,78	130,25	192,16	70,93
Івано-Франківська	37,72	58,42	67,01	54,38	72,31
Київська	218,07	303,26	347,31	289,55	77,31
Кіровоградська	258,48	377,24	254,71	296,81	76,52
Луганська	88,31	138,11	140,86	122,43	75,84
Львівська	67,80	104,69	116,03	96,173	73,78
Миколаївська	239,60	286,14	139,17	221,64	66,11
Одеська	318,86	347,78	204,73	290,46	73,96
Полтавська	310,69	550,36	396,81	419,29	71,04
Рівненська	69,22	86,06	99,99	85,09	81,89
Сумська	144,14	274,60	290,45	236,4	66,04
Тернопільська	137,29	204,99	235,58	192,62	73,89
Харківська	137,89	378,15	295,76	270,6	54,88
Херсонська	164,92	270,13	114,88	183,31	56,77
Хмельницька	189,75	237,36	295,33	240,81	78,04
Черкаська	275,57	409,57	360,44	348,53	80,55
Чернівецька	53,18	64,55	66,62	61,45	88,22
Чернігівська	165,29	270,16	319,98	251,81	68,64
По Україні	4275,57	6178,24	5031,73	5161,84	-

Джерело: розрахунки на основі [9]

Найбільші потенційні можливості для отримання біопалива з соломи в середньому за 2010-2012 рр. зосереджено у Вінницькій області – 398,46 тис. т. у. п., а найменші – у Закарпатській – 32,65 тис. т. у. п. Слід відмітити, що Вінницька область займає також одне з провідних місць у вирівняності технічно-доступного енергетичного потенціалу соломи сільськогосподарських культур, оскільки варіація вищезазначеного показника за роки досліджень становила лише 15,49%.

Проведений дисперсійний аналіз технічно-доступного енергетичного потенціалу соломи сільськогосподарських культур (за роками та областями України) виявив частку впливу досліджуваних факторів на його величину, рис. 1.

▣ Роки ▤ Області ▥ Інші невраховані фактори

Рис. 1. Частка впливу факторів на величину технічно-доступного енергетичного потенціалу

Джерело: власні розрахунки

Відповідно до отриманих результатів, на величину енергетичного потенціалу найбільше впливають територіальні особливості областей, частка впливу яких становить 79,39%. Частка впливу років досліджень, що визначаються в основному погодними умовами становить тільки 7,22%.

Загальновідомо, що розрахунки величини енергетичного потенціалу сільськогосподарських культур базуються на основі даних про їх валові збори, які в свою чергу є похідними від посівних площ та урожайності. Використовуючи метод кореляційно-регресійного аналізу, нами побудовано математичну та графічні моделі, які достовірно відображають та описують залежність величини технічно-доступного енергетичного потенціалу соломи зернових та зернобобових культур від їх посівних площ, рис. 2.

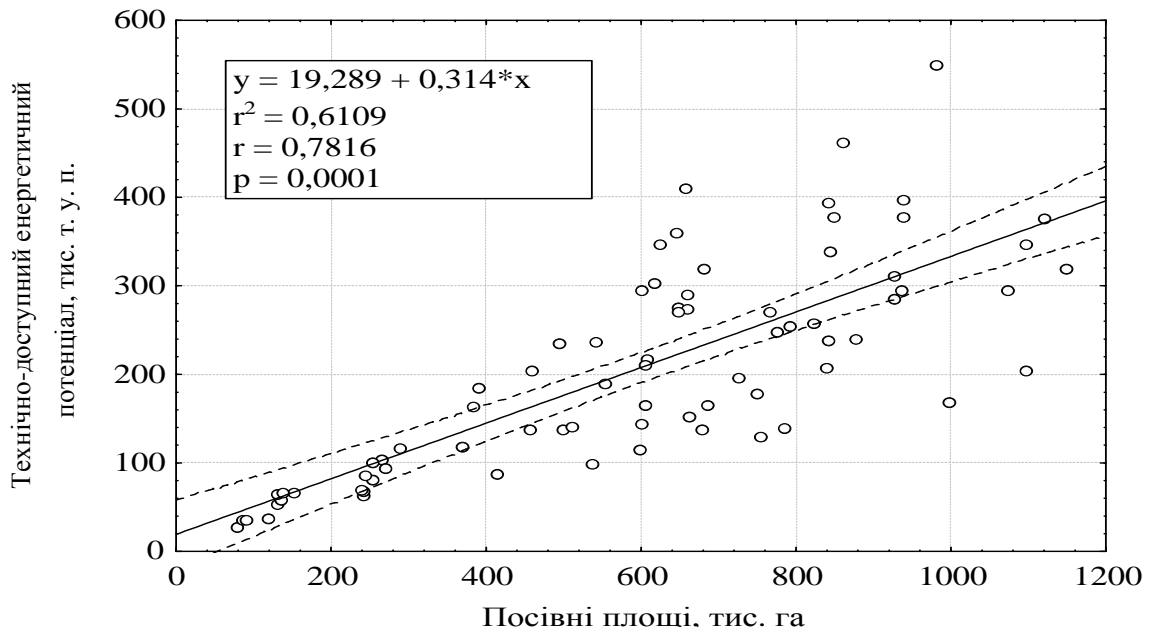

Рис. 2. Кореляційні зв'язки та рівняння регресії між посівними площами зернових і зернобобових культур та технічно-доступним енергетичним потенціалом соломи

Джерело: власні розрахунки

Математична обробка результатів досліджень засвідчила, що між посівними площами зернових і зернобобових культур та технічно-доступним енергетичним потенціалом соломи існує пряма тісна кореляційна залежність ($r=0,7816$). Рівняння регресії $Y = 19,289 + 0,314 * X$ достовірно описує вищезазначені взаємозв'язки, оскільки всі коефіцієнти рівняння достовірні на 5% рівні значимості ($p =$

0,0001, що менше 0,05). Коефіцієнт детермінації r^2 становить 0,6109 і таким чином пояснює 61,09% варіації залежної змінної.

Аналогічні розрахунки проведені нами і по залежності величини технічно-доступного енергетичного потенціалу соломи від урожайності зернових і зернобобових культур, рис. 3.

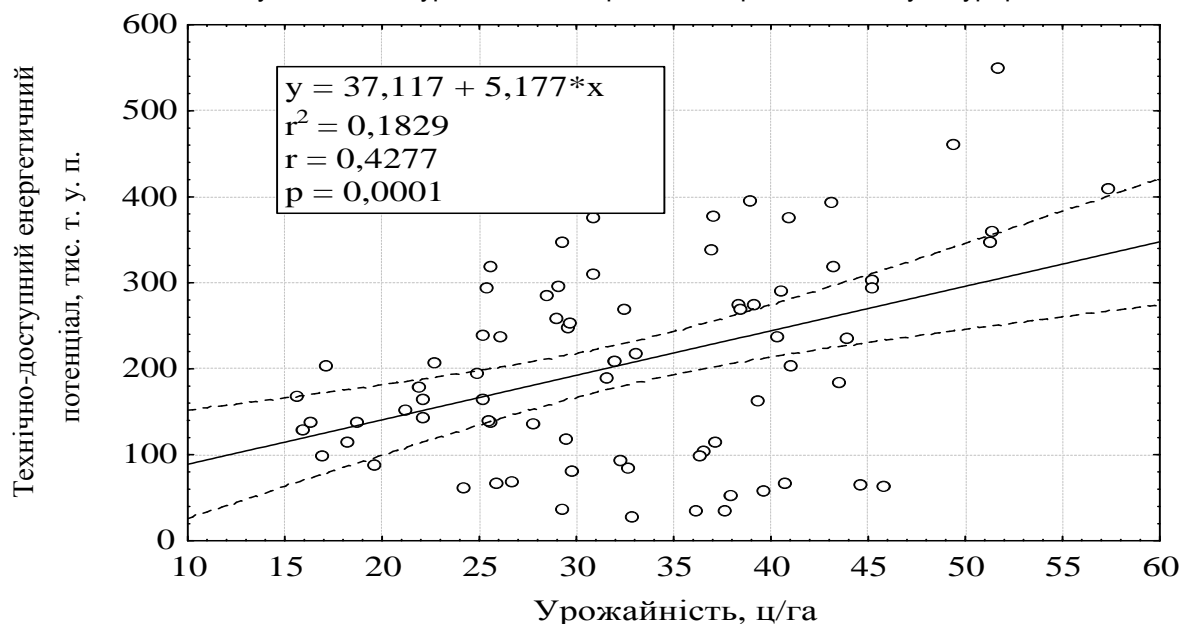

Рис. 3. Кореляційні зв'язки та рівняння регресії між урожайністю зернових і зернобобових культур та технічно-доступним енергетичним потенціалом соломи

Джерело: власні розрахунки

Відповідно до отриманої математичної та графічної моделі нами виявлено, що між незалежною і залежною змінними простежується середній прямий кореляційний зв'язок ($r=0,4277$). Рівняння регресії $Y = 37,117+5,177*X$ достовірно описує вищезазначені взаємозв'язки, оскільки всі коефіцієнти рівняння достовірні ($p = 0,0001$, що менше 0,05). Коефіцієнт детермінації r^2 становить 0,1829, і таким чином пояснює 18,29% варіації залежної змінної.

Для більш повного моделювання та прогнозування величини технічно-доступного енергетичного потенціалу соломи побудовано графічну та математичну моделі, які достовірно описують залежність величини технічно-доступного енергетичного потенціалу соломи від посівних площ та урожайності зернових і зернобобових культур, рис. 4.

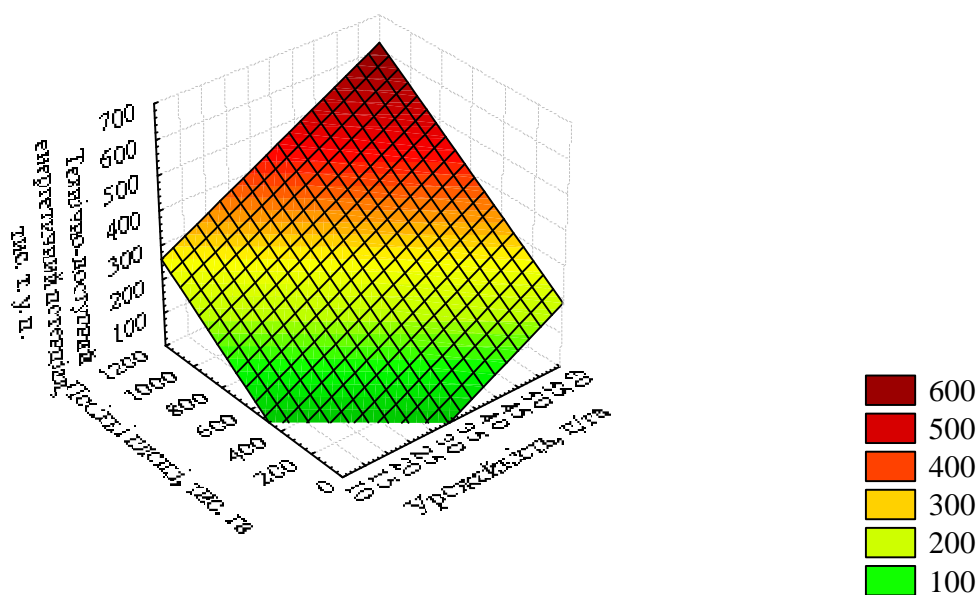

Рис. 4. Кореляційно-регресійна модель залежності величини технічно-доступного енергетичного потенціалу соломи від площі посіву та урожайності

Джерело: власні розрахунки

Математична модель залежності енергетичного потенціалу зернових культур від посівних площ та урожайності має вигляд:

$$Y = -245,25 + 0,360X_1 + 7,25X_2$$

де X_1 – площі посіву, X_2 – урожайність

Рівняння регресії достовірно описує вищезазначені взаємозв'язки, оскільки всі коефіцієнти рівняння значимі на 5% рівні ($p = 0,0001$, що менше $0,05$). Коефіцієнт детермінації r^2 становить $0,9564$ і таким чином пояснює $95,64\%$ варіації залежної змінної.

Користуючись даними Державної програми «Зерно України 2015» [2], якою передбачено певні обсяги виробництва зерна, та розробленою математичною моделлю, нами проведено розрахунки щодо визначення можливого технічно-доступного енергетичного потенціалу соломи зернових і зернобобових культур у 2015 р. (табл. 2).

Таблиця 2

Наявний та прогнозований технічно-доступний енергетичний потенціал соломи зернових і зернобобових культур, тис. т. у. п.

Області	Технічно-доступний енергетичний потенціал соломи зернових і зернобобових культур		
	2012 р.	2015 р.	2015р. ± до 2012р.
АРК	98,89	312,65	213,76
Вінницька	394,63	447,88	53,25
Волинська	94,64	174,48	79,84
Дніпропетровська	169,22	481,85	312,63
Донецька	178,84	274,10	95,26
Житомирська	184,53	303,71	119,18
Закарпатська	35,07	196,89	161,82
Запорізька	130,25	392,31	262,06
Івано-Франківська	67,01	73,85	6,84
Київська	347,31	367,77	20,46
Кіровоградська	254,71	383,19	128,48
Луганська	140,86	205,56	64,70
Львівська	116,03	187,14	71,11
Миколаївська	139,17	409,41	270,24
Одеська	204,73	547,04	342,31
Полтавська	396,81	512,52	115,71
Рівненська	99,99	162,02	62,03
Сумська	290,45	265,99	-24,47
Тернопільська	235,58	268,59	33,01
Харківська	295,76	392,29	96,53
Херсонська	114,88	268,83	153,95
Хмельницька	295,33	378,15	82,82
Черкаська	360,44	296,79	-63,65
Чернівецька	66,62	34,94	-31,68
Чернігівська	319,98	326,55	6,56
По Україні	5031,73	7664,49	2632,76

Джерело: розрахунки на основі [2]

Згідно проведених розрахунків, у 2015 р. величина технічно-доступного енергетичного потенціалу соломи зернових і зернобобових культур може досягти рівня $7664,49$ тис. т. у. п., що більше від 2012 р. на $2632,76$ тис. т. у. п. або на $52,32\%$.

Слід відмітити, що в Сумській, Черкаській та Чернівецькій областях спостерігаються нижчі розрахункові значення технічно-доступного енергетичного потенціалу, порівняно із фактичними. Причиною цього є те, що на даний час вони уже перевиконали заплановані Державною програмою «Зерно України 2015» обсяги виробництва зерна. Так, у 2012 р. посівні площі зернових культур в Сумській області становили 658 тис. га, у Черкаській – $645,2$ тис. га і у Чернівецькій – $137,3$ тис. га,

урожайність відповідно 40,5 ц/га, 51,3 та 44,6 ц/га, валові збори – 2667,8 тис. т, 3310,6 та 611,9 тис. т. На 2015 р. заплановано довести посівні площі зернових і зернобобових культур у вищезазначених областях відповідно до 681,0, 726,3 та 170,1 тис. га, урожайність – 36,7, 38,7 та 30,2 ц/га, а валові збори – відповідно до 2500,0, 2812,3 та 513,0 тис. т. У всіх інших областях планові показники із виробництва зернових і зернобобових культур 2015 р. у 2012 р. були ще не виконаними.

Висновки з проведеного дослідження. Технічно-доступний енергетичний потенціал соломи зернових і зернобобових культур в Україні є досить високим і знаходиться на рівні 4275,57-6178,24 тис. т. у. п. та залежить від обсягів виробництва зерна. На величину енергетичного потенціалу найбільше впливають територіальні особливості областей, частка впливу яких становить 79,39%. Частка впливу років досліджень, що визначаються в основному погодними умовами становить тільки 7,22%.

Найбільші потенційні можливості для отримання біопалива з соломи в середньому за 2010-2012 рр. зосереджено у Вінницькій області – 398,46 тис. т. у. п., а найменші – у Закарпатській – 32,65 тис. т. у. п. Слід відмітити, що Вінницька область займає також одне з провідних місць у вирівняності технічно-доступного енергетичного потенціалу соломи сільськогосподарських культур, оскільки варіація вищезазначеного показниками за роки досліджень становила лише 15,49%.

Величина технічно-доступного енергетичного потенціалу соломи зернових і зернобобових культур у 2015 р. може досягти рівня 7664,49 тис. т. у. п., що більше від 2012 р. на 2632,76 тис. т. у. п. або на 52,32%. Це в свою чергу дозволить суттєво покращити енергетичну безпеку держави, зменшивши таким чином її залежність від імпорту енергоносіїв.

Бібліографічний список

1. Гелетуша Г.Г. Перспективи виробництва теплової енергії з біомаси в Україні / Г.Г. Гелетуша, Т.А. Железна, Є.М. Олійник // Промислова теплотехніка. – 2013. – Т. 35. – № 5. – С. 48-57.
2. Державна програма «Зерно України – 2015» [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.uaan.gov.ua/files/zerno.doc>.
3. Дубровін В.О. Методика узагальненої оцінки технічно-досяжного енергетичного потенціалу біомаси / В.О. Дубровін, Г.А. Голуб, С.В. Драгнев. – К.: Тов. «Віол-принт», 2013. – 25 с.
4. Здановський В.Г. Оцінка можливості використання біомаси для забезпечення енергетичної самодостатності регіонів [Електронний ресурс] / В.Г. Здановський, О.В. Шомін, Н.М. Денисова. – Доступний з http://archive.nbuv.gov.ua/portal/natural/vcndtu/2011_51/22.htm
5. Ключ С.В. Оценка и прогноз потенциала твердого биотоплива Украины / С.В. Ключ, Г.Н. Забарный // Компресорное и энергетическое машиностроение. – 2011. – №2 (24). – С. 8-13.
6. Крайсвітній П.А. Оцінка енергетичного потенціалу соломи зернових та головні аспекти використання її у біоенергетиці / П.А. Крайсвітній, М.В. Палій, О.В. Рій // Збірник наукових праць ВНАУ. – 2012. – №1 (56). Том 2. – С. 193-200.
7. Павліський В.М. Енергетичний і метаногенний потенціал соломи зернових культур, ріпаку і кукурудзи [Електронний ресурс] / В.М. Павліський, Ю.П. Нагірний, О.В. Павліська. – Режим доступу: http://archive.nbuv.gov.ua/portal/chem_biol/nvnu/2010_146/10pvm.pdf
8. Перспективи виробництва електричної енергії з біомаси в Україні / Г.Г. Гелетуша, Т.А. Железна, Є.М. Олійник, А.І. Гелетуша // Промислова теплотехніка. – 2013. – Т. 35. – № 6. – С. 67-75.
9. Статистичний збірник «Рослинництво України 2012» [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.ukrstat.gov.ua>.

References

1. Heletukha, H.H., Zheliezna, T.A. and Oliinyk, Ye.M. (2013), "Prospects for the production of energy from biomass in Ukraine", *Promyslova teplotekhnika*, Vol. 35, no. 5, pp. 48-57.
2. State program "Grain of Ukraine – 2015", available at: <http://www.uaan.gov.ua/files/zerno.doc>.
3. Dubrovin, V.O., Holub, H.A. and Drahniev, S.V. (2013), *Metodyka uzahalnenoї otsinky tekhnichno-dosiazhnogo enerhetychnoho potentsialu biomasy* [Methods of assessing generalized technically achievable energy potential of biomass], Tov. "Viol-prynt", Kyiv, Ukraine, 25 p.
4. Zdanovskiy, V.H., Shomin, O.V. and Denysova, N.M. (2011), Evaluate the use of biomass for energy self-sufficiency regions, available at: http://archive.nbuv.gov.ua/portal/natural/vcndtu/2011_51/22.htm
5. Klyus, S.V. and Zabarnyy, G.N. (2011), "Assessment and forecast capacity of solid biofuels in Ukraine", *Kompresornoye i energeticheskoye mashinostroyeniye*, no. 2 (24). – pp. 8-13.
6. Kraisvitnii, P.A., Palii, M.V. and Rii, O.V. (2012), "Evaluation of the energy potential of straw cereals and main aspects of its use in bioenergy", *Zbirnyk naukovykh prats VNAU*, no.1 (56), vol. 2. – pp. 193-200.
7. Pavliskiy, V.M., Nahirnyi, Yu.P. and Pavliska, O.V. (2010), "Energy and methanogenic potential of straw cereals, oilseed rape and maize", available at: http://archive.nbuv.gov.ua/portal/chem_biol/nvnu/2010_146/10pvm.pdf

8. Heletukha, H.H., Zheliezna, T.A., Oliinyk, Ye.M. and Heletukha, A.I. (2013), "Prospects for the production of electricity from biomass in Ukraine", *Promyslova teplotekhnika*, Vol. 35, no. 6, pp. 67-75.

9. Statistical Yearbook "Crop Ukraine 2012", available at: <http://ukrstat.gov.ua>.

Ждек Т.В. МАТЕМАТИКО-СТАТИСТИЧНИЙ АНАЛІЗ ТА ПРОГНОЗУВАННЯ РІВНЯ ТЕХНІЧНО-ДОСТУПНОГО ЕНЕРГЕТИЧНОГО ПОТЕНЦІАЛУ СОЛОМИ ЗЕРНОВИХ КУЛЬТУР В УКРАЇНІ

Мета. Метою статті є аналіз та прогноз рівня технічно-доступного енергетичного потенціалу соломи зернових культур в Україні.

Методика дослідження. Теоретичною і методологічною основою статті є практичні положення природокористування, наукові праці вчених. У процесі дослідження, зокрема, застосовувались методи: аналізу і синтезу – для вивчення об'єкта і предмета дослідження; графічний – для наочного відображення зв'язків між досліджуваними показниками; абстрактно-логічний (теоретичні узагальнення та формулювання висновків); конструктивний та експериментальний (прогноз рівня технічно-доступного енергетичного потенціалу соломи зернових культур).

Результати. Проведено аналіз та прогноз рівня технічно-доступного енергетичного потенціалу соломи зернових культур в Україні. Досліджена частка впливу факторів на величину технічно-доступного енергетичного потенціалу. Проаналізовано проблеми та окреслено основні напрямки отримання енергії з соломи сільськогосподарських культур. Визначено потенціал відходів зернових культур – соломи, з метою подальшого використання її для отримання теплової енергії.

Наукова новизна полягає у розвитку теоретичних положень та виробленні практичного підходу щодо оцінювання енергетичного потенціалу соломи зернових і зернобобових культур.

Практична значущість. Проведено розрахунки величини технічно-доступного енергетичного потенціалу соломи зернових і зернобобових культур. Доведено, що технічно-доступний енергетичний потенціал соломи зернових і зернобобових культур в Україні є досить високим і на його величину найбільше впливають територіальні особливості областей.

Ключові слова: біомаса, енергетична безпека, енергетичний потенціал, солома, зернові культури, енергетичний потенціал соломи, теплота згорання.

Zhdek T.V. MATHEMATICAL AND STATISTICAL ANALYSIS AND FORECASTING THE LEVEL OF TECHNICAL AND AVAILABLE ENERGY POTENTIAL OF STRAW OF GRAIN CROPS IN UKRAINE

Purpose. The purpose of this article is to analyze and forecast the level of technical and affordable energy potential of straw of grain crops in Ukraine.

Methodology of research. The theoretical and methodological basis of the article is the practical provisions of nature management, scientific works of scientists.

The following methods were used during the research, in particular: analysis and synthesis – to study the object and subject of study; graphic – for a visual display of links between the studied parameters; abstract and logical (theoretical generalizations and formulation of conclusions); constructive and experimental (forecast the level of technical and affordable energy potential of straw of grain crops).

Findings. The analysis and forecast of the level of technical and affordable energy potential of straw of grain crops in Ukraine has been conducted. The share of the influence factors on value of the technical and available energy potential has been investigated. The problems have been analyzed and the main directions of obtaining energy from straw of agricultural crops have been outlined. It has been determined potential of waste of grain crops – straw, in order to further using it for obtaining the heat energy.

Originality. Scientific novelty of the article lies in the development of theoretical provisions and elaboration of the practice approach concerning evaluation of energy potential of straw cereals and leguminous crops.

Practical value. Calculations of the value of the technical and available energy potential of straw of cereal and leguminous crops have been conducted. It has been proved that the technical and available energy potential of straw of cereals and leguminous crops in Ukraine is quite high and territorial characteristics of areas have the greatest impact on its value.

Key words: biomass, energy security, energy potential, straw, grain crops, energy potential of straw, heat of combustion.

Ждек Т.В. МАТЕМАТИКО-СТАТИСТИЧЕСКИЙ АНАЛИЗ И ПРОГНОЗИРОВАНИЕ УРОВНЯ ТЕХНИКО-ДОСТУПНОГО ЭНЕРГЕТИЧЕСКОГО ПОТЕНЦИАЛА СОЛОМЫ ЗЕРНОВЫХ КУЛЬТУР В УКРАИНЕ

Цель. Целью статьи является анализ и прогноз уровня технически доступного энергетического потенциала соломы зерновых культур в Украине.

Методика исследования. Теоретической и методологической основой статьи являются практические положения природопользования, научные труды ученых. В ходе исследования, в частности, применялись методы: анализа и синтеза – для изучения объекта и предмета исследования; графический – для наглядного отображения связей между исследуемыми

показателями; абстрактно-логічний (теоретическіе обобщенія и формулірование виводов); конструктивний и експериментальний (прогноз уровня технічески доступного енергетического потенціала соломы зерновых культур).

Результати. Проведен анализ и прогноз уровня технічески доступного енергетического потенціала соломы зерновых культур в Україні. Исследована доля впливня факторов на величину технічески доступного енергетического потенціала. Проанализированы проблемы и намечены основные направления получения энергии из соломы сельскохозяйственных культур. Определены потенциал отходов зерновых культур – соломы, с целью дальнейшего использования ее для получения тепловой энергии.

Научная новизна заключається в развитии теоретических положений и выработке практического подхода к оценке енергетического потенціала соломы зерновых і зернобобовых культур.

Практическая значимость. Проведены расчеты величины технічески доступного енергетического потенціала соломы зерновых и зернобобовых культур. Доказано, что технічески доступен енергетический потенциал соломы зерновых и зернобобовых культур в Україні достаточно высок и на его величину имеют влияние территориальные особенности областей.

Ключевые слова: биомасса, енергетическая безопасность, енергетический потенциал, солома, зерновые культуры, енергетический потенциал соломы, теплота сгорания.

УДК 657.1

*Кондріч В.І.,
здобувач¹ кафедри аудиту, ревізії і контролінгу,
Тернопільський національний економічний університет*

ПРОБЛЕМАТИКА ОБЛІКУ ВИТРАТ ТА ЇЇ ПРЕДСТАВЛЕННЯ В НАУКОВИХ ПРАЦЯХ ВІТЧИЗНЯНИХ І ЗАРУБІЖНИХ ВЧЕНИХ

Постановка проблеми. Витрати як економічна категорія відіграють ключову роль в процесі виробництва продукції. Обліковий аспект їх дослідження достатньо часто знаходиться в полі зору науковців. Такий інтерес пов'язаний з суттєвістю впливу рівня витрат на загальні кінцеві результати діяльності, а також посиленням зацікавленості виробників в економічно обґрунтованому зниженні витрат. Різносторонність досліджень свідчить про наявність у цих питаннях низки проблемних аспектів. В багатьох випадках вони стосуються галузевої специфіки, однак є і загально-теоретичні проблеми, від вирішення яких залежить ефективність та якість виробництва, оскільки облік є основним інформаційним джерелом прийняття управлінських рішень.

Аналіз останніх досліджень та публікацій. Дослідженням проблематики обліку витрат і калькулювання собівартості продукції, а також виявленням сутності витрат займалися такі науковці як Ф.Ф. Бутинець, В.А. Дерій, А.М. Должанський, Р.В. Задаровська, Є.В. Міщук, В.Я. Нусінов, Я.О. Остапенко, Т.В. Приходько, В.М. Рожелюк, М.І. Скрипник, Л.Г. Столяр, О.А. Чухліб, Ю.О. Шумило та низка інших.

Фундаментальність та детальний розгляд витрат з позиції їх обліку різними науковцями дозволив вирішити ключові проблемні питання, пов'язані з теоретичним обґрунтуванням напрямів удосконалення обліково-аналітичного забезпечення управління, а також виробити концептуальні підходи до класифікації витрат і калькулювання собівартості продукції. Однак, попри це, на сьогоднішній день актуальним є розгляд цих питань в контексті вимог управлінського обліку, а також вирішення дискусії, пов'язаної з питанням понятійних категорій, що стосуються природи та сутності витрат, в тому числі з урахуванням галузевої специфіки. Існуючі проблемні теоретичні та практичні питання, пов'язані з витратами, що є у фінансовому, управлінському й податковому обліках вимагають оцінки та наукового обґрунтування єдиного концептуального підходу до їх трактування, а також формулювання пропозицій з удосконалення облікового відображення.

Постановка завдання. Мета дослідження полягає в здійсненні оцінки підходів до категорійних тлумачень, класифікації та розгляду інших проблемних питань, пов'язаних з організацією обліку витрат.

¹ Науковий керівник: Дерій В.А. - д.е.н., доцент